

ЕНДОВАСКУЛЯРНА НЕЙРОХІРУРГІЯ В ОДЕСІ. ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В.В. АКСЬОНОВ, О.С. СЛОБОДЯНЮК, О.А. СПІНУЛ

Одеська обласна клінічна лікарня

У 1961 р. в обласному нейрохірургічному відділенні впроваджено в практику ангиографічне дослідження. З 1992 р. судинний напрям став одним з основних у діяльності обласного відділення. До 2009 р. виконано приблизно 250 ангиографічних досліджень, з урахуванням результатів яких проведено понад 80 транскраніальних втручань з приводу артеріальних аневризм та артеріовенозних мальформацій.

У 1997 р. відділення нейрохірургії переведено в Одеську обласну клінічну лікарню, на його базі створено Центр з лікування хворих з цереброваскулярною патологією. Три лікаря-нейрохірурга пройшли курси спеціалізації при ДУ «Науково-практичний Центр ендovasкулярної нейро-рентгенохірургії НАМН України». З 2009 р. прооперовано 134 пацієнти з мішкоподібними аневризмами та артеріовенозними мальформаціями, у тому числі 44 — ендovasкулярно. Кількість ендovasкулярних втручань має постійну тенденцію до збільшення.

З 2010 р. у Центрі почали виконувати ендovasкулярне стентування уражених судин. Кількість втручань, які проводять відкритими методами, значно зменшилась.

Ключові слова: церебральна ангиографія, ендovasкулярна нейрохірургія, інсульт, артеріальна аневризма, стеноз сонної артерії.

Нейрохірургічну допомогу почали надавати в Одесі на початку ХХ ст. У 1924 р. проф. Я.В. Зильберберг доповів на з'їзді хірургів України про техніку трепанації черепа, симпатектомії шиї і випадок операції пухлини мостомозжечкового кута на базі Совнарболі (1-ша міська клінічна лікарня (МКЛ)), де розташовувалася кафедра неврології, яку очолював проф. М.Н. Нейдинг. До 1939 р. напрацювання в цій галузі було надруковано в збірниках «Травматичні пошкодження нервової системи», «Неврологічні дослідження». У 1944 р. побачила світ монографія Д.Г. Шеффера і М.М. Кольок «Діагностика і лікування вог-

непальних поранень периферичних нервів». У 1950-х роках у хірургічному відділенні 5-ї МКЛ (завідувач кафедри госпітальної хірургії К.Г. Тягибеков) перебували на лікуванні та реабілітації поранені в голову. Накопичено великий досвід пластики дефектів кісток черепа консервованою кістковою тканиною. У 1959 р. на базі обласної лікарні (нині — 11-та МКЛ) було організовано 15, а згодом — 30 нейрохірургічних ліжок (завідувачка відділення М.І. Кулаженко).

При Одеському НДІ психоневрології було організовано відділення нейрохірургії, яке очолив тоді ще к.м.н. О.П. Король. У відділенні було збільшено обсяг оперативних втручань з приводу пухлин головного і спинного мозку, больових синдромів. Діагностичний процес потребував нових методів, і, поряд з іншими, в 1961 р. було впроваджено в практику ангиографічне дослідження. Це стало знаменною подією в нейрохірургії, оскільки дало змогу

*Спінул Олександр Анатолійович
кандидат медичних наук
лікар-нейрохірург нейрохірургічного відділення
КУ «Одеська обласна клінічна лікарня»
Адреса: 65025, м. Одеса, вул. Заболотного, 26
Тел.: (048) 755-83-34
E-mail: spinuloa@list.ru*

М.І. Кулаженко

без ризику декомпенсації стану хворого не лише діагностувати об'ємний процес, а й визначити його локалізацію.

З 1992 р., коли нейрохірургічне відділення очолив В.В. Аксьонов, судинний напрям став одним із основних у діяльності обласного від-

О.П. Король

ділення. У цьому напрямі працюють нейрохірурги О.А. Спінул та О.С. Слободянюк. Незважаючи на відсутність матеріальної бази, з 2009 р. виконано близько 250 ангіографічних досліджень, з урахуванням результатів яких виконано понад 80 транскраніальних втручань з приводу артеріальних аневризм та артеріовенозних мальформацій.

Під керівництвом заслуженого лікаря України В.В. Аксьонова проведено реорганізацію нейрохірургічної служби. У 2004 р. рішенням Управління охорони здоров'я Одеської облادміністрації створено Центр з

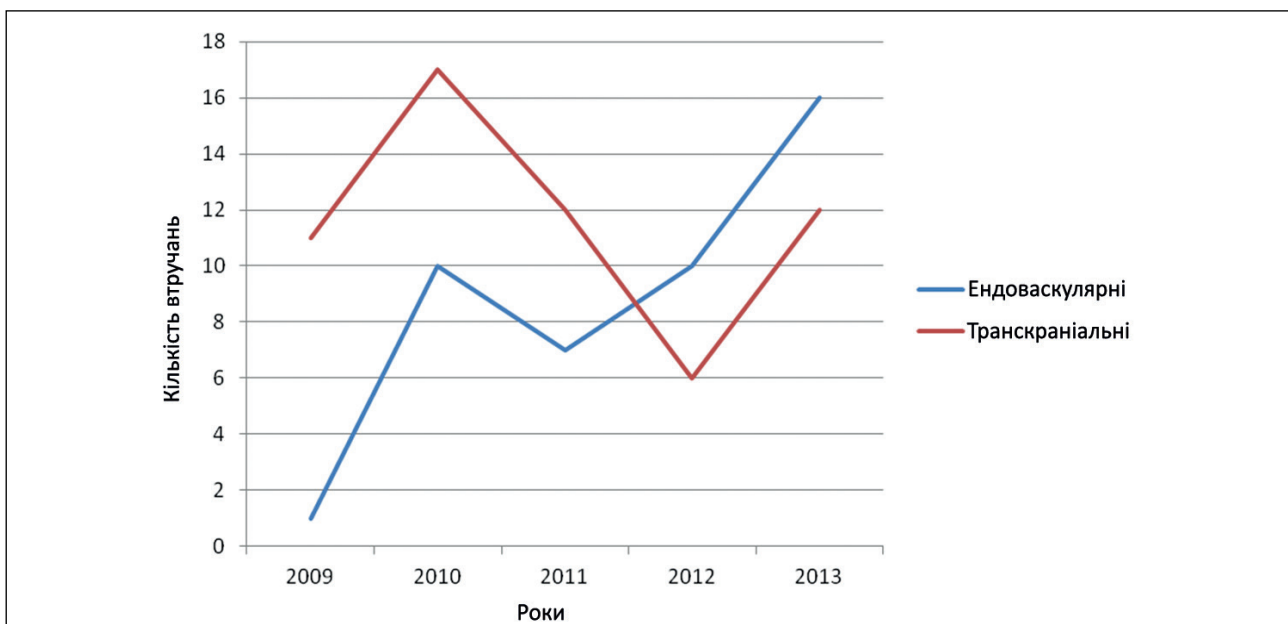

Рис. 1. Динаміка кількості відкритих та ендovasкулярних втручань при лікуванні аневризм судин головного мозку

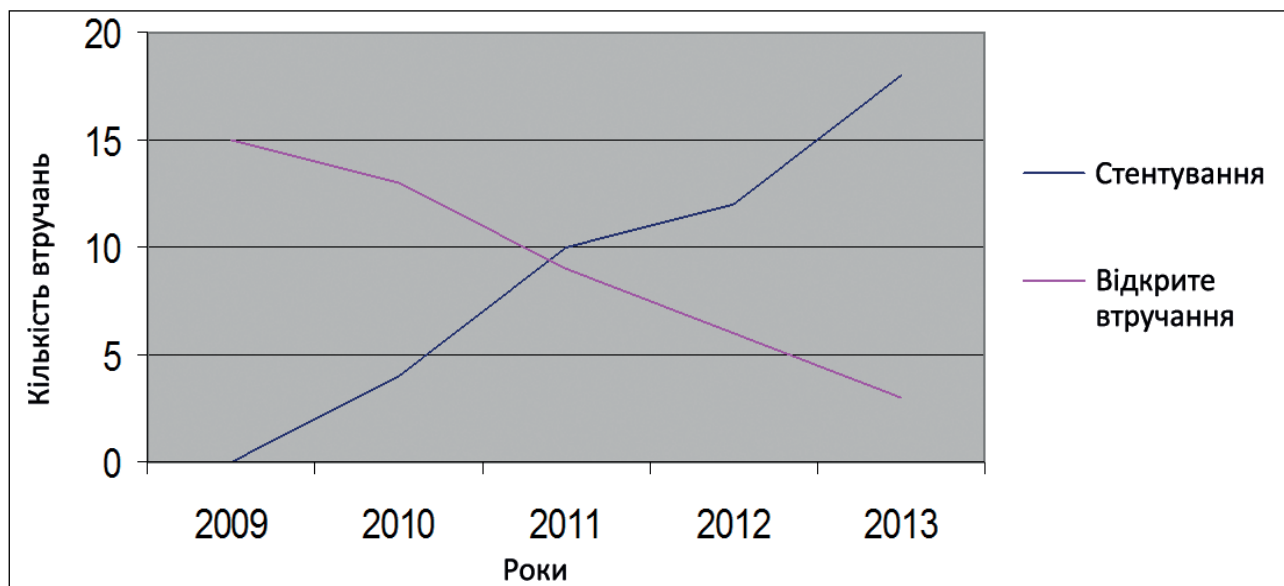

Рис. 2. Динаміка кількості оперативних втручань при атеросклеротичному ураженні судин ший

лікування хворих з цереброваскулярною патологією. До складу центру входять відділення інтенсивної терапії (9 ліжок), неврологічне (30) та нейрохірургічне (10) відділення та відділення інтервенційної радіології. Також використовуються суміжні структури Одеської обласної клінічної лікарні (комп'ютерна (КТ) і магнітно-резонансна (МРТ) томографія, відділення функціональної діагностики, рентгенологічне відділення, кабінети нейрохірурга та невропатолога обласної поліклініки). Центр оснащено сучасним обладнанням: операційний мікроскоп Karl Zeiss OPMI S88, ЕОП Арка Siemens Arcadis Avantis VC10A з можливістю судинного режиму, ангиограф Fillips Allura Xsper FD120, сонограф Toshiba

XARIO. Лікарі-нейрохірурги О.А. Спінул, О.С. Слободянюк і В.В. Комаров пройшли курси спеціалізації при ДУ «Науково-практичний Центр ендovasкулярної нейро-рентгенохірургії НАМН України». Це дало змогу за активної участі завідувача Центру к.м.н. Д.В. Щеглова з 2009 р. активно впроваджувати ендovasкулярні методи оперативних втручань при цереброваскулярній патології. З 2009 р. прооперовано 134 пацієнти з мішкоподібними аневризмами. Частка ендovasкулярних втручань має постійну тенденцію до зростання (рис. 1).

З 2010 р. у Центрі впроваджено ендovasкулярне стентування уражених судин, що дало змогу значно зменшити кількість відкритих втручань (рис. 2–5).

Рис. 3. Стентування атеросклеротичних стенозів внутрішньої сонної артерії

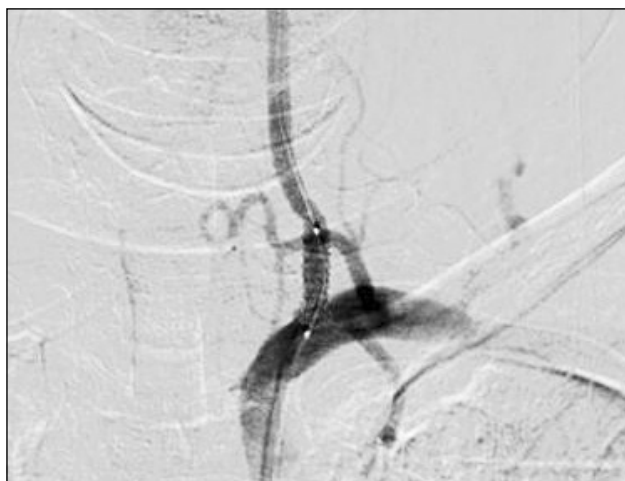
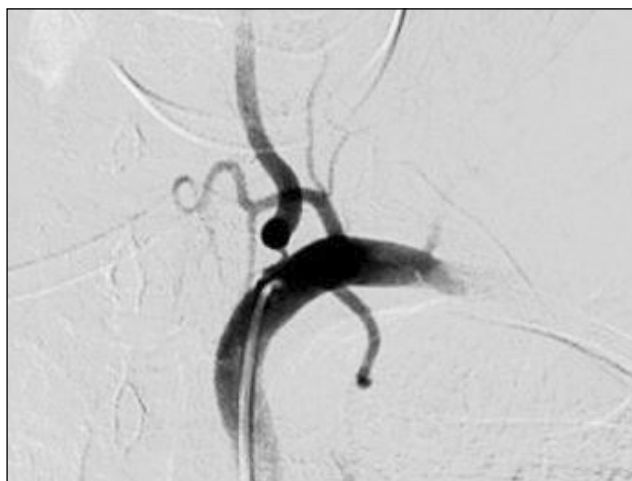

Рис. 4. Стентування атеросклеротичних стенозів хребтових артерій

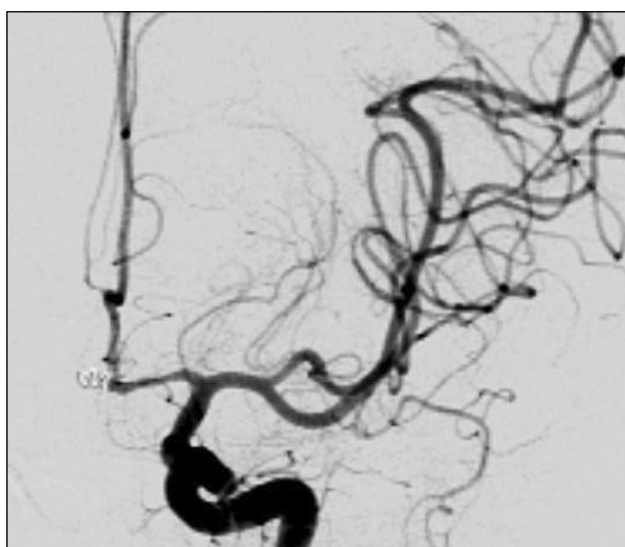
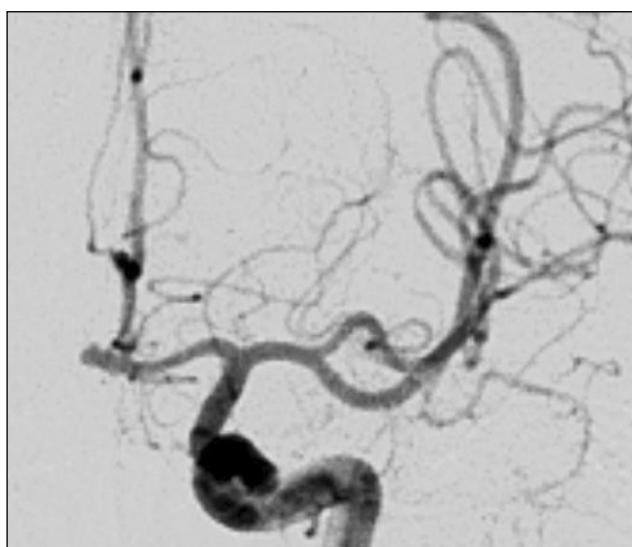

Рис. 5. «Виключення» аневризм мікроспіралями

Завдання та перспективи

Згідно з розрахунками, в Одеській області щорічно потребують оперативного лікування понад 1500 хворих з різними видами інсультів, а виконують лише понад 200 операцій на рік [3]. Тому одним з головних завдань Цен-

тру є збільшення обсягу надання допомоги населенню. Необхідно опанувати нові методи ендovasкулярних втручань. Регіональний центр виконує також санітарно-просвітницьку функцію не лише серед населення, а й серед медперсоналу лікувальних закладів первинної та вторинної ланок.

Список літератури

1. Клочко В.Л. та ін. Імплементация національних клінічних настанов з надання допомоги хворим з мозковим інсультом та ТІА у спеціалізованому медичному закладі третинного рівня // *Международ. неврол. журн.* — 2013. — № 5(59). — С. 137–142.
2. Лихтерман Л.Б. Воспоминания о Ф.А. Сербиненко // *Вопросы нейрохирургии.* — 2013. — № 3. — С. 68–72.
3. Педаченко Е.Г., Полищук Н.Е. Нейрохирургическая служба в регионах Украины. — К., 2005. — С. 133–153.
4. Сапон Н.А. и др. Инсульт. Реалии и потребности оказания нейрохирургической помощи в Украине // *Укр. нейрохир. журн.* — 2013. — № 4. — С. 43–48.
5. Скороход А.А., Олешкевич Ф.В. Профилактика ишемических осложнений при хирургическом лечении артериальных аневризм головного мозга // *Поленовские чтения.* — СПб, 2006. — С. 154–155.
6. Элиава Ш.Ш. Микрохирургическое лечение артериовенозных мальформаций головного мозга в НИИ им. Н.И. Бурденко (опыт последних лет) // *Вопросы нейрохирургии.* — 2012. — № 3. — С. 34–44.

ЭНДОВАСКУЛЯРНАЯ НЕЙРОХИРУРГИЯ В ОДЕССЕ. ИСТОРИЯ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В.В. АКСЕНОВ, А.С. СЛОБОДЯНЮК, А.А. СПИНУЛ

Одесская областная клиническая больница

В 1961 г. в областном нейрохирургическом отделении внедрено в практику ангиографическое исследование. С 1992 г. сосудистое направление стало одним из основных в деятельности областного отделения. К 2009 г. выполнено примерно 250 ангиографических исследований, с учетом результатов которых проведено более 80 транскраниальных вмешательств по поводу артериальных аневризм и артериовенозных мальформаций.

В 1997 г. отделение нейрохирургии переведено в Одесскую областную клиническую больницу, на его базе создан Центр по лечению больных с цереброваскулярной патологией. Три врача-нейрохирурга прошли курсы специализации при ГУ «Научно-практический Центр эндovasкулярной нейрорентгенохирургии НАМН Украины». С 2009 г. прооперированы 134 пациента с мешотчатыми аневризмами и артериовенозными мальформациями, в том числе 44 — эндovasкулярно. Количество эндovasкулярных вмешательств имеет постоянную тенденцию к росту.

С 2010 г. в Центре начали выполнять эндovasкулярное стентирование пораженных сосудов. Количество вмешательств, проводимых открытыми методами, значительно уменьшилось.

Ключевые слова: церебральная ангиография, цереброваскулярные заболевания, инсульт, эндovasкулярная нейрохирургия, артериальная аневризма.

ENDOVASCULAR NEUROSUGERY IN ODESSA. HISTORY, DEVELOPMENT AND PROSPECTS

V.V. AKSENOV, O.S. SLOBODYANYUK, O.A. SPINUL

Odessa Regional Clinical Hospital

The angiography was put in the practice of regional neurosurgery department from 1961. Since 1992, the vascular area was one of the main activities in the regional offices. By 2009, holds about 250 angiographic studies, taking into account the results of which held more than 80 transcranial interventions for arterial aneurysms and arteriovenous malformations.

In 1997 the Department of Neurosurgery was transferred to Odessa Regional Hospital, on the basis of which the center was established for the treatment of patients with cerebrovascular disease. Three neurosurgeons passed the specialization course at SO «Scientific Practical Center of Endovascular Neuroradiology NAMS of Ukraine». During the period from 2009 there are 134 patients with saccular aneurysms and arteriovenous malformations were operated in the Center, including 44 endovascular interventions.

Since 2010, the Centre introduced endovascular stenting of the affected vessels. Number of open interventions decreased significantly.

Key words: cerebral angiography, cerebrovascular disease, stroke, endovascular neurosurgery, arterial aneurysm.